

Navodnieks - 1996 - Nr. 1511, 20. jūlijs

Laiks saukt lietas istajos vārdos

Mūsdienu jauniešiem dzīvē diktē citas prasības, un ar to jānonāk saskarē jau vidusskolā

šanas, ko skola piedāvāusi: «Mēs pamatoti varam lepoties ar tiem gudrajiem un mērķtiecīgiem skolēniem, kas veido skolas «zelta fondu». Esam labi startējuši valsts olimpiādēs un SZB, skolai šobrīd ir 11. vieta republikā. Jau maijā vairāki skolēni iestājās augstskolās, jo bija izturējuši pārbaudījumus gan olimpiādēs, gan konkursos.

Skolēni piedalījās matemātikas, fizikas, ķīmijas, informātikas, angļu valodas, bioloģijas, mājturības, latviešu literatūras olimpiādēs. 31 skolēns saņēma sertifikātu lietiskajā ekonomikā. Šī gada abiturientu 4 klasesbiedri ļoti sekmīgi studē Minsteres latviešu ģimnāzijā, 2 ārvalstu studenti ir saņēmuši sertifikātus par atsevišķu kursu beigšanu un devušies uz mājām uz Venecuēlu, viena mūsu skolniece iestājusies Stokholmas ekonomiskajā augstskolā. Tas viss liecina, ka skolēnu zināšanas mēs nepārvērtējam. Absolventu vidū ir arī teicami sportisti, dejotāji, dziedātāji, pasākumu organizētāji, un par to mēs varam priecāties.

Tomēr šī eksāmenu sesija kļuva par lūzuma punktu skolas darbā. Šogad, kā nekad, bija ļoti daudz ministrijas ieskaīšu, konrtolardarbu, šogad piedalījāmies arī angļu valodas eksperimentālajā eksāmenā, šogad ļoti augstas prasības tika izvirzītas arī fizikas un bioloģijas pārbaudījumos.

Tā kā ministrijas prasību līmenis ir ļoti augsts, mēs sapratām, ka arī vidusskolēniem jāpakāpjās vienu pakāpi augstāk, un vidusskolā nedrīkst būt vieta slinkumam un mācību disciplīnas pārkāpumiem. Tie, kas centīgi strādāja, spēja sevi parādīt visās jomās, arī eksāmenos. Bet kopumā jaunieši, diemžēl, nav gatavi patstāvībai un mērķtiecībai. Es negribu apvainot tos 6 skolēnus, kuri izkrita eksāmenos, jo varēja izkrist arī citi. Ir jārūnā par problēmu kā tādā.

Mūsdienu jauniešiem dzīvē diktē citas prasības, un ar to jānonāk saskarē jau vidusskolā. Mūsdienu jauniešiem jau vidusskolā jāsaprot, ka dzīvē tieši no viņa daudz prasīs, nevis no mamma, tēta vai skolas. Kad mēs šogad 12. klāsi iepazīstinājām ar instrukciju, viņi noteikti laida gar ausīm, ka instrukcijā paredzēti arī nepietiekams vērtējums (2-3 balles), tādējādi eksāmenu var arī nenolikt, un tas būs jāpārliet pēc gada. Bet skolā, arī vecākos, ir iesakņojies uzskats, ka eksāmenus noliks visi.

Pēc sesijas skolā bija pedagoģiskās pa-

di priekšlikumi būtu tiem, kas sastāda eksāmenu instrukcijas. Pedagogu kolektīvs atzina, ka šī sesija tika vērtēta objektīvi un stingri, tādējādi parādījās reālais vērtējums, nevis uzdāvinātais. Ja skolēns, bez 5 minūtēm pieaudzis, nav pieaudzis savā rīcībā, nenopietni pietiek eksāmenu sesijai, izmanto neatļautus palīgīdzekļus, par jautājumiem Latvijas vēsturē nevar pateikt pat divus teikumus, tad atbildība jāprasa no viņa paša. Jo līdztekus nepietiekšajam vērtējumam bija skolēni, kas eksāmenu tai pat priekšmetā lika uz 9 un 10 ballēm, tāpēc nevar teikt, ka slikti strādājis skolotājs.

Skolēni joprojām piekopj «man vajag» politiku. Jūt, ka nav sagatavojušies eksāmenam, ir nesavaldīgi, neapmeklē konsultācijas un pieprasa skolotājam pozitīvu vērtējumu. Skolotājs joprojām ir sabiedrības kalps. Arī šajā gadījumā es visu laiku saklausīju, ka vainīga skola, skolotājs, kaut ko dāriet ar skolotāju, noņemiet viņu no amata utt. Bet mūsu kolektīvs neredz skolotāja vainu. Viņš savu darbu dara un, ja tajā būtu trūkumi, būtu arī mana kā darba devēja reakcija. Šobrīd sabiedrībā valda uztraukums, ko teiks skolēns, ko teiks vecāki, bet kas atbildēs par skolotāja nervu sistēmu tamlīdzīgās situācijās, kad dots ir viss, bet eksāmenā saņemts nekas.

Diemžēl mēs 10. klasē uzņemam skolēnus, ņemot vērā arī subjektīvos apstākļus, tādējādi intelektuālais līmenis ir dažāds, un dažī netiek līdz vidusskolas prasībām. Skolas nolikums paredz, — tiklīdz vidusskolā skolēns nesekmīgs, viņam skola jāatstāj. Tā mums sanāk 10. un 11. klasē atskaitīt daudzus, bet līdz šim mēs neesam bijuši pietiekoši prasīgi. Nav līdz šim konkrēti noteikts, kāds ir vidusskolas uzdevums, — vai jāsaprot augstskolai, vai jādod tikai iespēja mācīties. Valsts ģimnāzijas uzdevums ir sagatavot augstskolai, bet arī mēs par 85% to darām. Uzskatu, ka vidusskolā prasīgumam jābūt ļoti augstam, un tur prātīgāk mācīties tiem, kas ies uz augstskolu, jo uz arodskolu var iet arī pēc 9. klases.

Tāpēc ir jānovērš jebkuri neattaisnoti kavējumi, jābūt stingrām prasībām mācību darbā un ļoti stingram, objektīvam vērtējumam gan semestrī, gan gadā. 10. un 11. klasē jāizvērtē skolēna spējas un perspektīvas, un atsevišķos gadījumos jāierosina viņam mainīt skolu, ja redzams, ka vidusskolā var beigt ar problēmām. Kāpēc mēs pielaidām pie eksā-

nebūtu devuši šo iespēju, mūs nesaprustu.

Šodien skolēni nav psiholoģiski sagatavoti pārbaudījumiem, eksāmeniem, dzīvei. Viņi neatnāk uz eksāmenu, lai parādītu labāko sevi, lai pacinātos. Ir nepārdomāts arī lielais skolēnu skaits klasēs (virs 30). Tā mēs nevaram 40 minūtēs katram dot iespēju runāt un pasniegt sevi, un dažs pie vārda netiek jau no pamatskolas. Arī, izvēloties mācību priekšmetus, priekšroka tiek dota humanitārajiem, t.i., it kā vieglākajiem. Skolēni neizvēlas fiziku, ķīmiju, informātiku.

Vistraģiskākais ir tas, ka eksāmenu instrukcija neparedz sesijas pagarinājumu augstāk. Tikai nākamgad skolēns varēs likt eksāmenu + 2 obligātos valsts noteiktos eksāmenus, tādējādi tas ir mājas arests uz gadu, un tiek liegta iespēja mācīties tālāk. Arī vecākos tas izsauc lielas bailes un pārdzīvojumus, jo bērnam dzīve nevar nokārtoties, un vecākiem viņš vēl gadu jāuztur.

Ja ministrija šogad nepārstrādās instrukciju un atkārtoti sesiju neatļaus kārtot šogad, tad jauniešiem jādod iespējas stāties kādā mācību iestādē arī ar sekmju izrakstu lapām, ja vajadzīgajos mācību priekšmetos vērtējums ir pozitīvs. Atestātu gan šiem skolēniem es nepiekrītu izsniegt, jo tas ir skolas beigšanas dokuments. Instrukcijā jāmaina arī nepārdomātais aizliegums eksāmenā vilkt otru bijeti. Visus priekšlikumus esmu izteikusi skolu valdei.

Mēs laimam esam pirmā skola rajonā, kas sāk saukt lietas istajos vārdos, līdz ar to esam izraisījuši sliktas emocijas. Bet Līvānu skola bieži ir bijusi pirmā. Es šoreiz uzņēmos situāciju uz sevi tikai mūsu kopējās lietas labā, lai mūsu skolēni savu darbu veiktu ļoti apzinīgi. Tagad jau 10. un 11. klases sāk domāt, ka eksāmenā norakstīt nevarēs, un ka eksāmenu priekšmeti jāizvēlas ļoti rūpīgi. Ir jāizbeidz tā komunistu tendence, ka skolotājam jātaisnojas par katru ielikto nesekmīgo vērtējumu. Augstskolā studentu darbus bezpersoniski izvērtē kompjuters un tur neviens nav vainīgs, tikai skolā joprojām meklē vainīgos. Beidzot ir jāsaprot, ka pašā jaunā cilvēka un viņa vecāku atbildība.

Šo sarunu mēs turpināsim skolas 1. konferencē rudenī, kur piedalīsies vecāki, skolēni, skolotāji. Šī sesija būs pagrieziena punkts mācību darbā, jo tikai abpusējs skolēnu un skolotāju darbs var nodrošināt rezultātus, ja mēs ejam uz labu vidusskolu.»

Daina Kureite

Vasaras vidus, un skolas pošas jaunajam mācību gadam. Arī Līvānu 1. vidusskola, kur šobrīd notiek remontdarbi.

Tomēr aizvadītā mācību gada noslēgums šajā skolā kardināli atšķiras no mūsu sabiedrības inerces un stereotipu pārbaģatājiem priekšstatiem par skolas beigšanu. Līvānu 1. vidusskolā skolas beigšanas dokumentu — atestātu šogad nesaņēma seši 12. klases skolēni, jo izpelnījās nepietiekamu vērtējumu atsevišķos eksāmenu priekšmetos, līdz ar to daudzus gadus rūpīgi kultivētais mīts, ka eksāmenus noliks visi un skolu arī pabeigs visi, sašķīda no pirmā reālās dzīves trieciena, no brīža, kad pilngadīgajiem jauniešiem tika dota iespēja parādīt savas spējas un reāli saņemt to, ko paši nopelnījuši. Tā, kā tas ir šodienas sabiedrībā, kur par velti neviens dāvanas vairs nepasniedz.

Grūti šo elementāro īstenību pieņemt gan pašiem skolēniem, gan viņu vecākiem, gan arī skolu valdei, kurai tā vien gribas sodīt bez vainas vainīgo, respektīvi, pašu skolotāju. Jo tā taču ir ērtāk, ir pierasts, tā ir darīts vienmēr, un tā vien gribas atrast to peramo zēnu. Bet, ak vai! Jau ir deviņdesmito gadu beigas, un dzīve spēlē pēc pavisam citiem noteikumiem. Tas izglītības sistēmas rūpīgi slēpto nepilnību ilens no maisa ir izlēdis, daudzi to jau pamanījuši, un par vēlu to stumt atpakaļ. Cits nekas neatliek, kā, ņemot vērā visus viedokļus, veidot skolu dzīvotspējīgu šodienas sabiedrībā.

Komentējot šīs eksāmenu sesijas rezultātus, Līvānu 1. vidusskolas direktore Maija Kručiņa (attēlā) uzskata, ka vairākums